

Plenum

Tisdag 25.11.2025 kl. 14.00—21.58

12. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om pension för företagare och av 11 § i lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsupdrag

Regeringens proposition RP 130/2025 rd
Utskottets betänkande ShUB 24/2025 rd

Första behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 12 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 24/2025 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. — Vill utskottets ordförande, ledamot Krista Kiuru presentera? — Varsågod.

Debatt

19.37 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Todella tässä esityksessä tehdään valiokunnan yksimieliselläkin toteamuksella hyviä asioita. Me olemme erittäin iloisia siitä, että saamme esitellä tämän lakiesityksen. Nimittäin tässä ehdotetaan sitä, että muutetaan ensinnäkin tuon yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä niin, että yrittäjän eläkelain mukaisen työtulon eli tämän YELin työtulon tarkistamisen 4 000 euron enimmäisraja nostetaan nyt sitten koskemaan myös 1.1.23 jälkeen aloittaneita yrittäjiä. Tällä hetkellähan tuo voimaantulosäännös koskee vain näitä aikaisempia työtuloja, jotka on vahvistettu ennen tuota rajapyykkiä. Näin sitten eri aikoina aloittaneet yrittäjät voisivat olla keskenään vähän tasavertaisemmassa asemassa.

Tämän muutoksen osalta on tavoitteena kohtuullistaa ja jaksottaa myöskin näitä vaikutuksia vähän pidemmälle välille tässä tarkastamisessa, ja yrittäjillä olisi mahdollisuus myöskin sitten omalta osaltaan sopeuttaa toimintaansa niin, että heillä on kyky maksaa korkeampia vakuutusmaksuja. Eli muutoksilla pyritään vähentämään myöskin alivakuuttamista eli sitä, että se työtulon taso ei vastaa työpanoksen arvoa.

Tässä esityksessä tavoitellaan myös sitä, että nykyisessä taloustilanteessa kaikilla yrittäjillä olisi vähemmän haasteita kustannustason kohoamisen ja muun tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi.

Siksi tämä muutos on ollut erittäin kannatettava yhdenvertaisuuden, kilpailuasetelman ja toimeentulon varmistamisen kannalta. Valiokunta katsookin, että tätä esitystä voidaan tukea. Kyse on siis väliaikaisesti vuosina 26—28 toteutettavasta huojuennuksesta.

Sitten toinen esitys on tässä se, että kriisinhallintatehtävissä palvelevien henkilöiden tukijärjestelmää ja tapaturma- ja palvelusairauden korvaamista tullaan nyt tässä kehittämään niin, että kriisinhallintatehtävissä palvelukseen osallistuneella on oikeus psyykkiseen tu-

Punkt i protokollet PR 115/2025 rd

keen ja oikeus saada myöskin korvausta hoidon aiheuttamiin kustannuksiin kuntoutuksen muodossa. Nykypohjalla psyykkisen tuen ja hoidon kustannuksia korvataan enintään yhden vuoden ajalta tuen tarpeen ilmenemisestä. Tässä esityksessä tuo vuoden enimmäisaika muutettaisiin nyt sitten pidemmäksi niin, että sopivan terapeutin etsiminen olisi mahdollista ja sitten myöskin tuen saaminen olisi riittävän pitkää, jotta se tuki saadaan onnistumaan kuntoutuksen muodossa.

Nyt valiokunta toteaa siis, että näistä syistä johtuen nykyinen vuoden enimmäisaika on ollut kovin lyhyt, ja se muutetaan jatkossa kahteen vuoteen. Näin sitten tätä kahden vuoden siirtymäaikaa voidaan hyvin puolustaa. Kuitenkin valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on käynyt selville, että osalle myöskin tämä ehdotettu kahden vuoden enimmäisaika tuntuu riittämättömältä terapeutin löytämiseen ja luottamuksellisen suhteen luomiseen niin, että tuo kuntoutus saavuttaa sitten tuloksia. Kun valiokunnan osalta tätä sitten pohdittiin ja selvitettiin, niin kyllä tässä oli sellaista vahvaa tahtoa valiokunnassa myöskin siihen, että tätä enimmäisaikaa voitaisiin vielä tuosta kahdesta esitetystäkin vuodesta venyttää kolmeen vuoteen. Tämä mahdollistui siksi, että myöskin kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan veteraaniohjelmassa vuosille 25—27 ehdotettiin jo tätä enimmäisajan pidentämistä kolmeen vuoteen. Ja kun sitten kustannusvaikutuksista selvisi, että tuo määräajan pidentäminen kolmeen vuoteen lisäisi kustannuksia enintään 60 000 euroa verrattuna esityksessä arvioituun 60 000 euroon, niin silloin näiden muutosten vaikutus olisi tosiasiaassa korkeintaan yhteenlasketusti 120 000 euroa. Tämä oli tärkeää, että tähän pystyttiin yhdessä lähtemään.

Toinen iso haaste sitten on ollut se, mitä on selvitetty, että mistä ajankohdasta tuon hoidon alkamisen enimmäisaika pitäisi laskea ja missä hoidon tarpeen arviointi pitäisi tehdä: yhdellä alueella, siis HUSissa, kuten nykyinen laki esittää, vai miten.

Toisaalta keskusteltiin myös siitä, miten on tarve arvioida kriisinhallintatehtävissä palveluiden psyykkisiä oireita ja niiden korvattavuutta kokonaisuutena ja tämän henkisen järkytysreaktion osalta. Tässä on tietenkin taustalla myös tuo traumaperäinen stressireaktio, ja se tietenkin edellyttää, että vahingoittuneella on todettu traumaperäiseen stressireaktioon sopiva oireisto kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta tai palveluksen päättymisestä. Tässä yhteydessä kuulemisessa nostettiin esille, että pykälän sääntely perustuu vanhentuneeseen tautiluokitukseen ja tätä kautta kuuden kuukauden määräaika voi rajata korvauksen ulkopuolelle ne henkilöt, joiden vamma tai häiriö ilmenee vasta kuuden kuukauden jälkeen — tämä voi tapahtua myös tosiasiallisesti viiveellä.

Näin valiokunta näitäkin asioita tässä jo huomioi mietinnössään, mutta tuo muutos tosiaan edellä kuvatusti on nyt tehty yksimielisesti, ja se on kyllä erittäin toivottu ja hyvä muutos.

Arvoisa puhemies! Tässä on myöskin muita hallitusohjelmakirjauksia uudistusten näkökulmasta tehtävissä täällä kriisinhallinnassa vammautuneiden tai sairastuneiden aseman parantamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että myöskin tätä kiirehditään ja myöskin kriisinhallintaveteraanien tukijärjestelmää koskevan sääntelyn toimivuutta ja koko järjestelmää voitaisiin kehittää edelleen.

Niin kuin totesin, niin olemme sitten muuttaneet tämän yhden kohdan tästä. Ja tämä oli yksimielinen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, poissa. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 115/2025 rd

19.44 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevan esityksen tarkoituksena on muuttaa yrittäjän YEL-työtulon ylöspäin tarkistamisen 4 000 euron yläraja koskemaan kaikkia säännönmukaiseen tarkistukseen tulevia YEL-työtuloja

Lisäksi niin sanotun kriisinhallintatapaturlain säännöstä psyykkisen tuen tai hoidon korvaamisesta muutetaan siten, että määräaika pidennetään yhdestä vuodesta kahteen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus korottaa tämän enintään kolmeen vuoteen, mikä on sama kuin Kelan kuntoutuspsykoterapian enimmäisaika.

Lakiesityksen tavoitteena on varmistaa, että vaikeassa taloustilanteessa yrittäjiä kohdellaan tasavertaisesti ja että kriisinhallintatehtävissä palvelleet saavat riittävän pitkän ja joustavan tuen paluun jälkeen.

Vuoden 2023 YEL-uudistuksen siirtymäsäännöstä laajennetaan koskemaan myös vuonna 23 tai sen jälkeen aloittaneita yrittäjiä vuosina 26—28. Ajatuksena on, että uudet yrittäjät eivät joudu kerralla isompaan maksurasitteeseen kuin jo aiemmin yrittäneet. Kyseessä on siis väliaikainen huojennus, jonka jälkeen siirrytään hallitusohjelman mukaiseen uuteen malliin. Uudessa mallissa maksut tulevat sitten perustumaan selkeämmin todellisiin tuloihin. Tätä uudistusta jääme sitten odottamaan ja sille on todella kysyntää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.45 Lauri Lyly sd: hyvä. Arvoisa puhemies! Tässä YEL-tulon osalta yritetään hakea sellaista tilannetta, että vähennettäisiin tätä alivakuuttamisen määrää, mikä on niin kuin hyvä asia. Sitten tässä joustavoitetaan ja kohtuullistetaan jaksottamalla näitä asioita niin, että voidaan sopeuttaa toimintaa niin, että olisi mahdollisuus maksaa korkeampia maksuja sellaisessa tilanteessa, jossa näin on.

Mutta sitten kuitenkin tämän huojennuksen osalta, mitä täällä maksuhuojennuksen osalta tehdään, täällä laskee 40—60 miljoonalla eurolla tämä yrittäjän työtulosumma käytännöllisesti katsoen. Tämähän tarkoittaa sitä, että se myös pienentää yrittäjän eläketasoa, koska tämä tulomäärä pienenee, ja sitten samalla valtionosuutta vähentävä vaikutus jää noin 10—15 miljoonaa euroa pienemmäksi. Valtionosuuden suuruusluokka tänä päivänä on noin 560 miljoonaa vuositasolla, eli sitä summaa tullaan pienentämään. Tämä on noin seitsemänkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana 82 miljoonasta tänne noin 560 miljoonaan euroon. Voi tietenkin sanoa, että tämä seitsenkertaistuminen on ollut todella iso kasvu, ja kun me ollaan niukkojen resurssien varassa, niin kyllä tämä tilanne on sellainen, että valtiolla ei varmaan suurempiin osallistumisiin yrittäjien eläkemaksuihin ole mahdollisuutta jatkossa.

Sen vuoksi olisi erittäin tärkeätä, että yrittäjien eläkevakuuttaminen menisi lähemmäs sitä, että maksettaisiin niistä todellisista verotettavista työtuloista ne maksut suoraan, ja sillä tavalla tästä alivakuuttamisongelmasta päästäisiin pois. Odotankin erittäin mielenkiinnolla sitä Jukka Rantalan työtä, jonka pitäisi ihan näinä päivinä tulla ulos ja katson, mitä hän tulee esittämään. Tämä on sellainen epäkohta eläkejärjestelmässä, joka meidän pitää ratkaista. Tässä nyt on tällainen väliaikainen ratkaisu muutamaksi vuodeksi ja sitten olisi tarkoitus synnyttää semmoinen järjestelmä, jossa nämä alivakuuttamisen ongelmat tulisivat hoidettua ja sitten tulisi myöskin niin, että yrittäjät saisivat asianmukaisen eläkkeen ja jatkossa päästäisiin vähän tasavertaisempaan tilanteeseen palkansaajien kanssa.

Punkt i protokollet PR 115/2025 rd

Siinä mielessä on hyvä, että tässä on yksimielinen tämä siirtotilanne, mutta toivoisin, että me päästäisiin parempaan ja isompaan uudistukseen tässä lähitulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy kiittää kaikkia sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä. Tuntuu itse asiassa tosi hienolta, että me voidaan joskus myöskin valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella reagoida oikein ja yhdessä kuultuihin asioihin. Tässä tapauksessa on tärkeää muistaa, että me puhumme oikeasti ihmisistä, jotka ovat tätä maata auttaneet ja puolustaneet, ja sitä kautta myöskin näissä kriisinhallintatehtävissä vammautuneiden ja sairastuneiden ihmisten osalta pitäisi pystyä näyttämään, että me välitämme.

Tätä kautta tämän psyykkisen tuen ja hoidon parempi lopputulos kyllä hivelee varmasti kaikkien meidän sydäntä sen takia, että tässä nyt se ehdotettu kahden vuoden enimmäisaika osoittautui valiokunnan kuulemisissa varsin riittämättömäksi ja tämän johdosta sitten alettiin selvittämään sitä, olisiko kuitenkin lupa haaveilla siitä, että saataisiin tämä asia kerralla kuntoon. Ja näin tuo kolmen vuoden enimmäisaika tähän tulee. Se on siksi kyllä tärkeätä, että se on osa — juuri kuten tässä edustaja Rintamäkikin totesi — tätä pitkää haavaa, eli käytännössä myöskin Kansaneläkelaitoksen lakisääteisten kuntoutuspsykoterapioiden enimmäisaika on tämä. Siten voisi ajatella, että tällaisessa tilanteessa, jossa ihmiset ovat vammautuneet, heillä pitäisi olla oikeus myöskin saada ihan samanlaista kuntoutuspsykoterapiaa kuin täällä kuka tahansa, ja nyt tämä laitetaan samaan rintamaan.

Toinen iso juttu, mistä varmaan on syytä jatkossa keskustella, on se, että useat veteraanit pohtivat sitä, onko vain HUSissa ammattitaito tehdä päätöstä siitä, onko tämä ihminen mahdollinen saamaan psyykkistä tukea ja hoitoa. Tässä tapauksessa Valtiokonttorihan korvaa tämän hoidon itsessään, mutta tämä hoidon tarve määritellään sitten tällä hetkellä vain HUSissa. Ja kun hoidon tarvetta määritellään vain HUSissa, niin moni kysyy, että eikö myöskin monissa muissa, vähintäänkin yliopistosairaaloissa, osattaisi tätä hoidon tarvetta määritellä. Tämä keskustelu tietysti on tärkeä jatkoon kannalta, kun tässä on tarkoituksena vielä kehittää lainsäädäntöä.

Normaalistihan tämä menee niin päin, että ajatellaan, että hoidon tarvetta voi arvioida laajempikin porukka, mutta itse hoitoa voivat antaa sitten vain ne, jotka ovat erityisen spesiaalisti vihkiytyneitä tähän asiaan. Mutta tässä tapauksessa on tärkeää todeta, että tämmöisen traumaperäisen stressireaktion hoitoon näyttää olevan myöskin ammatillaisia vähän tässä maassa, hyvin eri puolilla Suomea kuitenkin, ja heille on pitkät ajat päästä hoitoon. Kaiken kaikkiaan näyttäisi siltä, että heitä on kuitenkin laajasti tässä maassa, mutta tämä palvelun tarve arvioidaan vain yhdessä paikassa, ja se on tietenkin mielenkiintoinen kysymys, että voidaanko tähän jatkossa tehdä muutoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.52 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kaksi tärkeää kokonaisuutta. Siihen liittyy yrittäjien YEL-työtulon tarkistus, sääntöjen kohtuullistaminen sekä kriisinhallintatehtävistä palaavien henkilöiden psyykkisen tuen vahvistaminen.

Punkt i protokollet PR 115/2025 rd

Hallitus esittää, että aiemman uudistuksen 4 000 euron enimmäiskorotusta sovellettaisiin jatkossa kaikkiin yrittäjiin. Se varmistaa sen, että uusien yrittäjien alkuvaihe ei romahda kohtuuttoman suuren maksutaakan alle ja että yrittäjiä kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta siitä, milloin yritystoiminta on alkanut.

Tässä on kyse kolmen vuoden määräaikaisesta ratkaisusta, jonka jälkeen on tarkoitus siirtyä hallitusohjelman mukaiseen malliin, joka on kokonaisuudessaan selkeämpi ja perustuu yrittäjän todellisiin tuloihin. Samalla torjumme yrittäjän alivakuuttamista pitkällä aikavälillä. Julkiseen talouteen nämä muutokset vaikuttavat hyvin vähän, mutta yrittäjille tämä muutos on suuri.

Arvoisa puhemies! Toinen esityksen kokonaisuus koskee kriisinhallintatehtävissä palvelleita suomalaisia. He ovat toimineet vastuullisissa ja usein henkisesti raskaissa tehtävissä Suomen rajojen ulkopuolella. Kun ihminen palaa työkomennukselta takaisin Suomeen, kokemukset voivat vaikuttaa hyvin pitkäänkin henkilön arkeen ja toimintakykyyn. Siksi on välttämätöntä, että psyykkisen tuen korvausaikaa pidennetään.

Hallituksen esitys nostaa tämän tuen kahteen vuoteen, ja sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää tätä jatkettavaksi enintään kolmeen vuoteen, mikä vastaa Kelan kuntoutuspsykoterapian enimmäisaikaa. Kustannukset ovat pieniä, mutta vaikutus yksittäisen kriisinhallintaveteraanin hyvinvointiin ja jaksamiseen voi olla ratkaiseva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.53 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä ja hyvä uudistus. Tässä keskustelussa on sivuttu jo tätä koko yrittäjäläkejärjestelmää esimerkiksi edustaja Lylyn puheenvuorossa.

Meillä monella on tämä keltainen budjettikirja täällä pöydällä, ja kun avaan sen sivulta 665, niin siellä on momentti, jonka nimi on valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista: ensi vuodelle varataan 593 miljoonaa euroa, kasvua edelliseen vuoteen 71,6 miljoonaa euroa. Hieman sen yläpuolella on valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista, 846 miljoonaa euroa, ja siitä kun mennään alaspäin, niin löydämme kansaneläkkeisiin varatun valtionrahoituksen 3,9 miljardia, ja edelliseltä sivulta löydämme sitten merimieseläkekassaan tuloutettavan 66 miljoonaa. Ja kun käännämme esille valtiovarainministeriön pääluokan, niin löydämme siellä kohdan valtion eläkkeet 5,6 miljardia.

Summa summarum, näistä tulee yhteensä 11 miljardia. Eli siis itse asiassa suurin valtion budjetin menoerä ovat eläkkeet, yhteensä 11 miljardia. Luettelin äsken ne keskeiset. Tätä olen tarkoittanut, kun olen käyttänyt viime aikoina muutamia puheenvuoroja siitä, että meidän tulisi tarkastella meidän sosiaaliturvarahastojen ja sitten valtion budjetin välisiä suhteita. Mehän nyt teimme täällä joku aika sitten toki äänestämällä tämän pikavipin sieltä Valtion Eläkerahastosta sen miljardin ja sitten pienen summan vielä siihen päälle. Eli meillä nämä suuret rahoitukset liikkuvat näiden eläkejärjestelmien, työttömyysturvan, sairausvakuutuksen ja valtion budjetin välillä, ja tässä äsken luettelin nämä valtionosuudet näistä tunnetuista eläkeasioista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

19.56 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä laki näistä rauhanturvapalveluksessa olevien terapeutoista: Olin ilahtunut, että saatiin valiokunnassa tähän muutosta ja tämä

Punkt i protokollet PR 115/2025 rd

aika piteni tämän terapian keston kanssa. Jotenkin tuntuu, että nämä ihmiset tekevät kuitenkin niin arvokasta työtä, ja kun vaikka siihen rauhanturvaajana toimimiseen liittyy kuitenkin henkistä stressiä ja varmasti tosi kovia paikkoja, niin tosi ilahtunut olin tästä yhteistyöstä, että saatiin vähän parempi versio tästä laista. — Ei oikeastaan muuta tähän tällä kertaa. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

19.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olikin hyvä, kun tässä otettiin näitä parannuksia keskusteluun. Tässähän nimittäin hallitusohjelmassa on aika laajoja ja kunnianhimoisia ja hienoja asioita tulossa. Suomessa on jo verrattu kriisinhallintaveteraanien tukitoimia myöskin Pohjoismaihin, ja käytännössä hallitus on luvannut ohjelmassaan näitä tukitoimia saattaa vastaamaan Pohjoismaiden järjestelyjä, käytännössä sellaisia tukijärjestelyitä, jotka toimisivat yhden luukun periaatteella. Tämä kriisinhallintaveteraanikeskus on yksi näistä ajatuksista, joiden toivomme todella tapahtuvan.

Lisäksi hallitusohjelmassahan on otettu kantoja myöskin tapaturma- ja palvelussairauden korvaamista koskevien lakimuutosten tekemiseen. Tässä on siis tärkeä kysymys se, että hoidon saanti turvattaisiin myöskin traumaperäisissä stressireaktioissa ja laista otettaisiin pois se kuuden kuukauden aikaraja. Koska tämä koskee nyt sitä jo aikaisemmin mainitsemaani tautiluokitusta, niin onhan se tosiasiaa surku, että osa ihmisistä jää sen diagnoosin ulkopuolelle, koska tämä traumaperäinen stressireaktio voi esiintyä viiveellä, jolloin se kuuden kuukauden aika ei enää pädekään. Tätä ei kerta kaikkiaan ole saatu vieläkään muutettua ja tässä mennään jo kolmatta vuotta, joten olisi hienoa, että saataisiin tämä mahdollisimman kiireesti tehtyä. Valiokunta kiirehtiikin hallitusohjelmakirjausten mukaisten uudistusten toteuttamista.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1 och 2 i proposition RP 130/2025 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.